

Haags *Hedenlands*

De mond van George Bush, dat is waar woorden heen gaan om te sterven," zei een Amerikaanse commentator ooit. Iedereen kent de lijstjes en YouTube-compilaties van de jammerlijke kromtaal die in acht jaar presidentschap aan de lippen van George W. ontsnapte. *Great Moments in Presidential Speech*, noemde de televisiekomiek David Letterman ze, en telkens kwam er weer een bij die de vorige in domingheid overtrof. Toch voltooide W. twee ambtstermijnen, dit in tegenstelling tot zijn vader, die een veel betere spreker was. De langst zittende Nederlandse premier is Ruud Lubbers, en als nu één Nederlandse politicus uitblonk in vaag taalgebruik, dan was hij het. Lubbers' record wordt inmiddels bedreigd door J.P. Balkenende, en ik onthul geen staatsgeheim als ik zeg dat Balkenende een helder Nederlands evenmin een natuurlijke twee-eenheid vormen. Sterker: hij slaagt erin de meest eenvoudige mededelingen onderweg naar de uitgang nog te mishandelen. "Op het ogenblik denk ik dat we achteraf kunnen constateren dat we toch een beetje in slaap zijn gesust," zegt hij. Een doodonschuldige mededeling, geen landmijn te bekennen, toch dat gezigzag.

Vreemd genoeg combineert Balkenende die omhaal met een onwil tot articulatie, zodat hij vaak tien halve woorden spreekt waar hij met vijf hele had kunnen volstaan. Tel uit je winst.

Ziedaar het probleem in de relatie tussen taal en politiek: er wordt wel vaak beweerd dat helder, eenvoudig en begrijpelijk taalgebruik in het belang van poli-

'Kun tuuk nie zoma fnalles ga roepe', is een typische uitspraak van Jan Peter Balkenende. 'Stuukzo' is er nog een. Maar onze premier is niet de enige rond het Binnenhof die grossiert in onduidelijke, versluierende en zigzaggende zinnen. Een korte inventaris van het moderne politieke taalgebruik.

door Jan Kuitenbrouwer,

ticus én kiezer is, maar de vader van die gedachte is de wens, niet de werkelijkheid. George W. Bush was op zijn manier een geniaal taalgebruiker. Niet als redenaar, niet als causeur, wel als werkgever van de sluwste taalstrategen die in die jaren in Amerika te huur waren, die hem voorzagen van een uitgekookt vocabulaire waar de Democraten tien jaar lang niet van te-

rug hadden. Zodat hij al stamelend, hakkelend en brabbelend toch de politieke agenda wist te beheersen.

Colin Powell bepleitte als minister van Buitenlandse Zaken op 12 september 2001 in het Oval Office om de aanslag op het WTC op te vatten en te vervolgen als een *misdad*, maar Bush' adviseurs wisten beter en het werd een daad van oorlog. De *war on terror* was geboren, en W's tweede termijn gegarandeerd.

De eloquentie van Hans van Mierlo is mooi, het gemurmel van Mariëtte Hamer is lelijk, maar wie van die twee de effectiefste politicus is, is daarmee niet gezegd.

Ook het klassieke stokpaardje dat wie niet helder formuleert niet helder denkt, bereiden door respectabele denkers als J.L. Heldring en Frits Bolkestein, is helaas te simpel. De gedachte is verleidelijk, vooral voor mensen met de gave des woords, en het zou mooi zijn als zo'n eenvoudige lakmoestest inderdaad bestond, maar zo eenvoudig ligt de zaak niet. Denken en formuleren zijn twee verschillende vaardigheden; ze liggen dicht bij elkaar en vaak gaan ze dan ook samen, maar soms ook niet. Er zijn mensen die glasheldere gedachten niet helder verwoord krijgen en mensen die op zeer heldere wijze chaotische gedachten kunnen verwoorden. Ronald Reagan was een voorbeeld van het laatste, Jan Peter Balkenende is een voorbeeld van het eerste.

Dit als opmaat voor een beknopte spraakkunst van de moderne politieke taal, het Haags Hedenlands.

Allochtoon

Woord waarmee in Nederland immigranten en hun nakomelingen worden aangeduid. Dat we niet gewoon 'immigranten en hun nakomelingen' zeggen, stamt uit de late jaren veertig, toen het bon ton was om Nederland 'te vol' te vinden en je subsidie kreeg om te emigreren. Intussen vond toch op grote schaal immigratie plaats, denk aan de Indische Nederlanders, Surinamers, later de gastarbeiders, en om dat te verdoezelen werd de term 'allochtoon' bedacht. Nu lanceert ongeveer om de negen maanden iemand het voorstel om dat woord af te schaffen, wat op zich geen slecht idee is, ware het niet dat dan meestal in één adem een nieuwe fantasieterm wordt geopperd – medelander, nieuwkomer, nieuwe Nederlander – en zo blijft de *euphemism treadmill* draaien, zoals de Canadese filosoof Steven Pinker dat noemt. Tot we het beestje gewoon een keer bij zijn eigen naam noemen en 'immigrant' gaan zeggen. En ons, naar goed Amerikaans voorbeeld, de herkomst-constructie eigen maken: Turkse Nederlanders, Surinaamse Nederlanders, Antilliaanse Nederlanders, Indische Nederlanders, Patagonische Nederlanders, enzovoorts. Niet over zeuren, gewoon doen.

Anne Frank

Retorisch paardemiddel, licht archaïsch. Lange tijd was het leggen van een verband tussen een afkeurenswaardig standpunt en de gruwelen van de Holocaust voldoende om een spreker de mond te snoeren. Vooral linkse vrouwelijke columnisten waren er goed in. De toenmalige partijleider van D66, Thom de Graaf, deed het ook ooit in een poging Pim Fortuyn in diskrediet te brengen, en werd prompt tot burgemeester van Nijmegen

benoemd, waar veel politieke jarenzeventigfolkore nog voortleeft. Inmiddels moet je er voorzichtig mee zijn. Toen Tineke Huizinga van de CU in 2006 Rita Verdonks asielbeleid met WO II in verband bracht, kreeg ze de wind van voren, en toen het comité Dag van Respect onlangs in een lesbrieff G. Wilders met A. Hitler vergeleek, was dat het einde van de Dag van Respect.

Asielzoekers

Zie: →zielzoekers.

Balkenends

De taal van J.P. Balkenende, gekenmerkt door een warrige zinsconstructie en een omhaal van woorden. Bij Balkenende zijn de dingen altijd zo *dat we goed moeten begrijpen dat we praten over een situatie waarin we te maken hebben met het feit dat er iets aan de orde is*. "We hebben hier met het kabinet een goede discussie over gehad," wil hij zeggen, maar het wordt: "Er werd in het kabinet op een heel goede manier over en weer gesproken over

dit belangrijke onderwerp."

Een ander belangrijk kenmerk van het Balkenends is het inslikken van lettergrepen, in de taalkunde ook wel *fonetische reductie*. Spreekt Balkenende van →'zielzoekers', dan heeft hij het niet over KRO-leden die via klankschaalmeditatie, aromatherapie of sacraal dansen naar hun ziel zoeken, maar over vreemdelingen die hier asiel aanvragen. Ook is 'zondheidszorg' geen oecumenische innovatie ter vervanging van de biecht, maar Balkenendes woord voor 'gezondheidszorg'.

Hoort u de premier 'Zammal nie vorlijk vo gangva zake' zeggen, dan bedoelde hij eigenlijk: "Dat is allemaal niet bevorderlijk voor de gang van zaken."

"Stuuk zo, la weerlijk zijn, hier spake van potiek po-beem": "Het is natuurlijk zo, laten we eerlijk zijn, hier is sprake van een politiek probleem."

'Stuukzo' is Balkenendes favoriete manier om een zin te beginnen

Beweging

De oude politieke partijen verliezen leden (alleen de SP groeit), vandaar onder andere dat Pim Fortuyn liever van een 'beweging' sprak. In zijn voetsporen namen Rita Verdonk en Geert Wilders die term over. Wouter Bos probeerde op deze trend in te spelen en ging de PvdA ook ineens 'mijn beweging' noemen. "Mijn beweging is van mening dat..." zei hij dan, of: "Dat is nadrukkelijk het standpunt van mijn beweging..." Het begon voorjaar 2004 en duurde een paar weken. Toen had iemand hem waarschijnlijk uitgelegd dat het geen gehoor was. Niet dat de PvdA geen 'beweging' zou (kunnen) zijn, maar opzichtig *me-too*-gedrag is nooit verstandig.

Bezuinigen

Zie: ombuigen, aanpassen, herschikken, herbestemmen, heroverwegen, herstructureren, in balans brengen, garanderen op langere termijn, toekomstbestendig of maken en waarborgen creëren voor

komende generaties. Of: accent op eigen verantwoordelijkheid leggen. Het b-woord zelf *nooit* gebruiken!

Ook een goede, van Balkenende, bij de Algemene Beschouwingen van 2007, was: "Je moet het dak repareren als de zon schijnt." Hij herhaalde het zo vaak dat je wist dat het van tevoren was afgesproken. Het klinkt goed, maar het is onzin.

- Wat doe je schat?
- Ik repareer het dak.
- Maar het is toch niet kapot?
- Ja nee, maar de zon schijnt.

Of:

- Schat, het lekt, wil je het dak repareren?
- Nee nee.
- Waarom niet?
- Alléén als de zon schijnt!

Als je dan een uitspraak wilt doen over het repareren van een dak en de weersomstandigheden waaronder, dan zou het ongeveer dit moeten zijn: je moet het dak repareren als het kapot is, en je mag hopen dat dan de zon schijnt.

Wat Balkenende feitelijk met die spreuk verdedigde, overigens, was: sparen voor de toekomst, wat natuurlijk veel minder aantrekkelijk klinkt. Met die dakreparatie gaf Balkenende zijn begrotingsplannen een urgentie die er niet was.

Dagindeling

Dagindeling is het nieuwe zoemwoord voor het stimuleren van mannen om meerzorgtaken op zich te nemen en vrouwen om de arbeidsmarkt op te gaan. We hebben het Regeringsstandpunt Dagindeling, de Commissie Dagindeling, de Stuurgroep Dagindeling (onder leiding van Pia Dijkstra), de Stimuleringsmaatregel Dagindeling, enzovoort. 'Dagindeling' is in feite een eufemisme voor

emancipatie. Dat is namelijk een feministisch begrip dat weerstand kan opwekken, vooral bij het behoudende volksdeel, en dus bedacht de vindingrijke Ad Melkert in 1996 het begrip 'dagindeling'. Waarbij het dus niet meer om gelijkheid der seksen gaat, maar om, ja, iets heel praktisch eigenlijk, een kwestie van logistiek, van dagindeling. Niet dat er door dit alles veel aan onze dagindeling veranderd is. De *indeling* van een dag is in wezen ook *beside the point, wie wat doet*, daar ging het om. Het introduceren van zo'n nieuwe term voor hetzelfde beleid is een voorbeeld van *reframing*.

Dimmen

Het taalgebruik van de Tweede Kamer zou de laatste jaren vergroven, waarbij als markant voorbeeld vaak de uitspraak van Jan Marijnissen wordt geciteerd, die in 2004 'even dimmen' tegen Kamervoorzitter Weisglas zei, later door de spreker zelf tactisch nog wat afgeplat tot 'effe dimmen'. Een meer recent voorbeeld is het →'knettergek' van Geert Wilders tegen minister Vogelelaar en, nog actueler, opnieuw Jan Marijnissen, die minister Koenders in de Kamer onlangs voor →'flapdrol' uitmaakte, zij het niet officieel, aangezien hij het woord niet had.

Wat hiervan te vinden? Als de taal van het volk vergroft, zal de taal van de volksvertegenwoordiging mee vergroven. Het volk zal zich er niet aan storen, want dat herkent zich graag in zijn vertegenwoordigers. Weinig is tenenkrommender dan mensen die deftiger spreken dan ze eigenlijk zijn, dus laten we het taalgebruik van onze parlementsleden zo min mogelijk bijsturen. Als wij vertegenwoordigd worden door proleten, wil ik dat ook weten.

Eerlijk

Roepen dat je eerlijk bent heeft weinig zin als het publiek je niet vertrouwt, sterker, dan wek je juist argwaan; maar vertrouwt het publiek je wel, dan kun je daar gebruik van maken. Balkenende geniet veel vertrouwen en gebruikt het woord 'eerlijk' dus ook heel vaak. "We moeten eerlijk zijn, we moeten onder ogen zien dat Nederland achterloopt."

"Als iets mij kenmerkt, denk ik, dan is het dat ik eerlijk in de politiek wil staan."

"Ik denk eerlijk gezegd dat we..."

De onthullingen van RTL over de brand in het Catshuis vormen overigens een ominus vraagteken bij die eerlijkheid.

Emancipatie

1: Zie: →dagindeling.

2: Ongeveer even doorzichtig als Wouter Bos die de PvdA ineens een 'beweging' ging noemen, was de introductie van de term 'emancipatie' door GroenLinks, in 2004, als alternatief voor 'integratie'. Typisch voorbeeld van: verbeter de wereld, begin bij het woordenboek. Lenin was er ook goed in. Aan hem danken wij immers de term 'politiek correct'. Zie ook →Orwell, George.

Filebelasting

Goed voorbeeld van *reframing*, in dit geval door de SP, die het plan voor de kilometerheffing van minister Eurlings om-doopte tot 'filebelasting'. Het begrip sloeg aan, korte tijd later al kwam het op internet ongeveer even vaak voor als het woord 'kilometerheffing', dat door Eurlings intussen werd aangepast tot 'kilometerbeprijzing', waarschijnlijk omdat heffing te hefferig klonk. Een ander famous voorbeeld van dit soort 'tegentaal' is de term 'death tax', als alternatief

voor 'estate/inheritance tax'. 'Successiebelasting' werd 'overlijdensbelasting', en zie, het draagvlak voor dit fiscale principe kalfde flink af. Een vondst van de eerder genoemde Republikeinse taalgoeroes die Bush Jr. het Witte Huis in hielpen. Zie ook →*tax relief*.

Flapdrol

Zie ook →dimmen.

Gedragscode

Eigentijdse beleidspanacee. De publieke dienst, zou je kunnen zeggen, is een soort gedragscode. Je laat de zaken niet op hun beloop, nee, je regelt als overheid zelf hoe je het hebben wilt. Vervolgens komt er een nieuwe politieke mode genaamd →marktwerking, en ga je publieke taken juist wel op hun beloop laten. Dat gaat fout - zie alleen al het recente schokkende rapport over de thuiszorgbemiddeling, en zo zijn er inmiddels stapels rapporten - dan wil de politiek ingrijpen en dan moet er een 'gedragscode' komen. Het wemelt in het maatschappelijk middenveld intussen van de 'gedragscodes', wie die allemaal moet handhaven is onbekend. Zie ook: →keurmerk.

Het Kan Niet Zo Zijn Dat

Woekerend Haags cliché, mijdspreuk voor 'Ik ben ertegen'. Wie dat zegt, ventileert een opinie, dat klinkt politici te gratuit. Zij willen zichzelf, en de toehoorder, graag het gevoel geven dat hun woorden niet zomaar een mening zijn, maar eigenlijk al een soort bevel, een oekaze die niet zonder consequenties zal blijven.

Jee

Zoals gezegd, de Grootmoefiti van het Politieke Rookgordijn is en blijft Ruud Lubbers. Het was op het hoogtepunt van zijn kunnen als verbaal illusionist dat hij na afloop van de ministerraad op vrijdag ►

► tegenover de politieke pers eerst geruime tijd op virtueuze wijze een ja-of-nee-vraag wist te ontwijken, zich vervolgens, toen dat lang genoeg geduurd had, schijnbaar gewonnen gaf, de indruk wekte dat hij het verlangde antwoord dan toch ging geven, en toen zei: "Jee."

Keurmerk

Zie →gedragscode.

Klip en klaar

Hardnekkig Haags taalvirus, mogelijk al geïmporteerd door de oude socialist en burgemeester van Rotterdam Thomassen, die in 1945 een toespraak hield waar de uitdrukking zo vaak in voorkwam dat het in de verslagen vermeld werd. Het virus heeft een merkwaardig kleine actieradius, buiten Den Haag hoor je het nooit, hooguit op politieke gewestvergaderingen uit de mond van mensen met landelijke ambities.

Op internet bestaat de afkorting IRL, om aan te geven dat men het over de echte en niet de cyber-werkelijkheid heeft. Zoiets is 'klip en klaar' ook. De Haagse standaardmodus is kennelijk 'vaag en ongeveer', afwijkingen dienen apart te worden vermeld.

Knattergak

Zie: →knettergek.

Knettergek

Zie →knattergak. Tevens: →dimmen.

Marktwerking

Net zoiets als →*tax relief*. Voorstanders van privatiseringen en het outsourcen van overheidstaken spreken van 'marktwerking'. Tegenstanders zijn tegen 'marktwerking', oftewel: tegen iets dat werkt. Terwijl marktwerking in de praktijk vaak markt*niet*werking blijkt te zijn. Zie ook: →gedragscode, →keurmerk en →sober regime.

Oneliner

De media willen geen dorre betogen, de media willen een Lekker Oneliner, een Pittige Soundbite. Legden de woordsmeden van het Binnenhof zich aanvankelijk nog toe op dat ene dodelijke bon mot, inmiddels lijken ze hun toevlucht te hebben gezocht tot de hageltactiek: vuren maar, misschien is er één in de roos (lees: het *Journal*). Zie het spervuur bij de afgelopen Algemene Beschouwingen: de overheid groeit als een babywalvis (Rutte), de PvdA heeft zich door het CDA in het pak laten naaien (Kant) en doet aan happen naar Peijnenburg (idem), de troonrede lijkt wel een boodschappenlijstje voor de Gamma (Rutte), premier Balkenende is net de directeur van de Efteling (Wilders), of nee, de kapitein van een stuurloos schip (Pechtold), Dagobert Bos (Rutte) gelooft in de Jozef-economie (Schuurman), Ronald Plasterk moet z'n hoed afzetten en met de pet rond gaan (Pechtold), de politie moet een taxipet opzetten (Verdonk), Mark Rutte is alleen groen onder de band van zijn Rolex (Halsema), het ambulancepersoneel moet voortaan een extra brancard meenemen (Verdonk) en Groen Rechts, dat is alle bomen het land uit (Slob).

Typisch Nederlands. Iemand roept dat we geen levendige debatcultuur hebben en drie Prinsjesdagen later zit je met een parlement vol *would-be comedians*.

Orwell, George

Schrijver van het fameuze 1984 en *Animal Farm*, beide over de uitwassen van totalitair ideologisch denken, de rol van censuur en hersenspoeling met behulp van kunstmatige nieuwe taal (newspeak), maar ook de auteur van *Politics and the English Language*, een van de beste essays ooit over taal

en politiek geschreven. Helder politiek taalgebruik, schrijft Orwell, 'heeft niets te maken met correcte grammatica en syntax, die zijn van geen belang, zolang maar duidelijk is wat je wilt zeggen. Wat het wel vereist, is zo weinig en zo kort mogelijke woorden die uw boodschap dekken. En wat het boven alles vereist, is dat de betekenis het woord kiest en niet het woord de betekenis'. Dat is de kern van het probleem: veel politici gebruiken woorden waarvan ze de betekenis niet kunnen (of willen) uitleggen. Kortom, het woord gebruikt hén.

Respect

Politiek modewoord, vooral populair bij miskende minderheden en J.P. Balkenende, die hen graag te vriend houdt. Balkenende komt er niet goed uit wat hij met het woord bedoelt. Dan zegt hij: "We moeten tegen elkaar kunnen zeggen: ik ben het niet met je eens, voor een deel heb je misschien gelijk, voor een deel heb ik gelijk. Maar laten we afspreken dat we toch goede burenen kunnen zijn." Dan weer: "Soms leven we zo langs elkaar heen. We zouden veel meer met elkaar in gesprek moeten gaan," en dan weer komt het erop neer dat we elkaars fiets niet moeten stelen.

Respect is zoiets als spontaneïteit; je kunt het wel proberen af te dwingen, maar dan is het geen respect meer.

Sober regime

Slimme term van oud-minister van Justitie Donner voor ingrijpende bezuiniging op het gevangeniswezen. De tegenstanders zijn tegen een sober regime en dus onredelijk, want wie is er nu tegen soberheid? Zo introduceerde een verfabrikant ooit de kleur 'levend wit'. Want als de winkelier vraagt of je 'levend wit' wilt, zeg dan maar eens: "Nee hoor, doe maar dood." Zie ook →marktwerking en →tax relief.

Spiegeltaal

Een andere fout die moderne politici maken, is dat ze het over zichzelf hebben in plaats van over u en mij. Neem een simpel begrip als 'regelgeving'. Relevant voor de burger zijn wetten en regels, de *geving* van die wetten en regels is het dagelijkse handwerk van de politicus. Uit dat 'geving' blijkt dat hij meer met zichzelf bezig is dan met de burger. Dit soort spiegeltaal kom je in de politiek voortdurend tegen. De burger wil een oplossing voor een probleem, de politicus praat over het probleem van de oplossing. 'Emancipatieproblematiek' zegt de politi-

cus. Maar emancipatie was toch de *oplossing*?

Of: 'integratieproblematiek'. Maar het probleem was toch *segregatie*?

– Zeg, politicus, ga je nog wat doen aan die k*tjochies?

– Jazeker, we werken aan een integratienota.

– Ik heb het niet over integratie, ik heb het over k*tjochies.

– Ja nee, dat is hetzelfde.

De remedie neemt de plaats in van de kwaal.

Artsen doen dat ook: "Ik moet nog even langs die drie-voudige bypass op zeven," zegt de cardioloog.

Zie ook: →transparantie en →vredesproces.

Tax relief

De Republikeinen spreken al jaren stelselmatig van 'tax relief' in plaats van 'tax cuts'. Democraten die tegen 'tax relief' zijn, gebruiken toch dat woord. En helpen dus mee belastingen voor te stellen als een vorm van hoofdpijn. ' (Denk aan *pain relief*.) En zo zijn de Amerikanen gaan geloven in het sprookje van een verzorgingsstaat zonder belastingen, volgens sommige deskundigen het grootste probleem van de Amerikaanse economie.

Transparantie

Ook zo'n eigentijds zoemwoord, tevens voorbeeld van →spiegeltaal.

De financiën van het koningshuis moeten 'transparanter', de aanbesteding van overheidsopdrachten moet 'transparanter', het beleid van de ECB moet 'transparanter', ja zelfs de Rabo-wielerploeg moet 'transparanter'. Transparantie is eigenlijk een ander woord voor wantrouwen. De belangrijkste NGO voor de bestrijding van corruptie heet Transparency International.

En dan lees je: "Op het

gebied van transparantie is in Zimbabwe nog veel werk te verzetten." Vervang in die zin het woord 'transparantie' door 'corruptie' en de betekenis verandert niet.

Vrantwordekeit

Het wezenswoord van de politicus Balkenende. Door anderen doorgaans uitgesproken als *verantwoordelijkheid*. Het saneren van de verzorgingsstaat is wat Balkenende als zijn belangrijkste politieke missie beschouwt. Toch *zegt* hij dat zelden. In plaats daarvan spreekt hij van 'vrantwordekeit', soms gecombineerd met 'eigen', maar zelfs dat klinkt hem al iets te darwinistisch, dus het liefst houdt hij het op 'vrantwordekeit'. Geen redelijk mens kan tegen verantwoordelijkheid zijn, dus ook hier laat hij het woord het werk doen. Wie tegen Balkenendes beleid is, zal eerst moeten uitleggen dat die 'vrantwordekeit' een eufemisme is. Toch lastig.

Vredesproces

Neologisme, onder andere gebruikt met betrekking tot Noord-Ierland, het Midden-Oosten en voormalig Joegoslavië. (Zie ook: →spiegeltaal.)

Een vredesproces is wat voorafgaat aan vrede. Vroeger heette dat 'oorlog'. Het woord ontstond als volgt: er is ergens oorlog, politici willen dat er vrede komt, maar dat lukt niet, de partijen vechten door. Dan zeggen de politici, wetend dat de kiezer op vrede wacht: hoewel de oorlog doorgaat komt de vrede toch dichterbij, dus we zitten in een 'vredesproces'.

– Waarom huil je, kind?

– Ik ben m'n hele familie kwijtgeraakt in het vredesproces.

Welzijn

Zie: →zorg.

Zielzoekers

Zie →asielzoekers.

Zorg

Herinnert u zich het begrip 'welzijn'? Was dat een omnipresent zoemwoord in de jaren zeventig of niet? Blader door een paar jaargangen van de *Pyttersen Almanak* en je ziet dat al die instellingen die toen het woord 'welzijn' in hun naam droegen nu niet meer zo heten. Nu is het iets met, inderdaad, 'zorg'. Alles is 'zorg' tegenwoordig. De ambulance-diensten heten tegenwoordig ambulance*zorg*. Gaat het over medische problemen in Afrika, dan spreken we van de 'gezondheidszorg' aldaar, spelen ze in het binnenland dan hebben we het over 'de zorg'.

Welzijn is voor als je alles al hebt, een luxe, terwijl zorg, dat is een vitale levensbehoefte, zonder zorg ga je dood. Een zorgeloze, uitdijende verzorgingsstaat heeft het over 'welzijn', een bezuinigende verzorgingsstaat spreekt van 'zorg'. Als Den Haag zo'n

nieuw zoemwoord eenmaal omarmt, volgen de instituties snel. Want als er 'beleid' – lees: geld – komt voor 'zorg' dan moet je zorgen dat er 'zorg' in je naam staat. Als er een potje is, moet jij het dekseltje zijn.

Tot besluit: soms heeft een politicus geen ideeën én geen retorisch talent, zoals George Bush Jr. Hoe kan zo iemand dan succesvol zijn in de politiek? Vanuit de cognitieve psychologie, mede dankzij F(unctionele) MRI, waarmee je 'live' in de hersenen kunt kijken, stapelt het wetenschappelijke bewijs zich op: politiek is een zaak van emotie, veel meer dan lang werd aangenomen. Het gaat niet om wat de politicus zegt, het gaat om wat de kiezer hóórt. En als je daar achter bent, als je weet welke woorden werken en welke niet, dan is de rest eenvoudig. Zoals de Republikeinse taalgoeroe Frank Luntz het zegt: "*Then you say it, you say it again, then you say it again, and again, and again, and again, and again, and again... et cetera.*" |